ДІГТЯР А. О., *студентка юридичного факультету*
Сумський державний університет

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (на прикладі Сумської області)

Найвищою соціальною цінністю в Україні на конституційному рівні визнано права та свободи людини і громадянина, а їх реалізація є пріоритетним напрямком розвитку демократичної, правової, соціальної держави. Конституцією визнано рівність усіх громадян перед законом. Відповідно до ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що передбачає собою можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. У п. 2 ст. 43 Конституції України наголошено на тому, що держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. В Україні заборонено будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей [1]. Саме держава має усі важелі правового регулювання зайнятості населення, в тому числі й молоді. А тому перед нею перш за все стоїть завдання реалізації цього гарантованого права на працю.

Молодь є особливою категорією трудового населення, в силу того, що за спиною молодої особи є лише теоретичні знання, відсутність практичного досвіду. Саме через ці обставини, законодавством України передбачені додаткові гарантії працевлаштування та охорони праці молоді, окрім, тих що передбачені Конституцією. Спеціальним органом реалізації політики зайнятості населення є Державна служба зайнятості.

Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвиткові молоді в Україні» визначено поняття «молодь», «молоді громадяни» – це громадяни України віком від 14 до 35 років [2]. Така вікова визначена категорія збігається з поняттям «молодий працівник» – громадянин України віком до 35 років,

© Дігтяр А. О., 2013

випускник професійно-технічного або вищого навчального закладу, який у шестимісячний строк після закінчення навчання працевлаштувався самостійно або за направленням навчального закладу чи територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, та продовжує працювати протягом трьох років за кваліфікацією, яку він набув під час навчання, в тому числі незалежно від місця першого працевлаштування [3].

Визначальним для молоді є її входження до трудової сфери. Саме на цьому етапі свого життя молоді люди зіштовхуються з труднощами і потребують розуміння і допомоги як з боку старшого покоління, так і з боку держави. Водночас, тривалі соціально-економічні трансформації на шляху до стабільного розвитку в Україні породили безліч нових і посилили дію давніх соціальних проблем, зокрема пов'язаних із зайнятістю. Варто зауважити: матеріали останніх досліджень свідчать про те, що молодь має досить великі та істотні переваги, порівняно з іншими віковими групами працездатного населення. У молодих людей триваліший період майбутньої працездатності, кращі показники фізичного здоров'я та витривалості, порівняно високий загальноосвітній рівень [4, с. 151].

На думку Логвиненка М. І., особливо гостро проблема працевлаштування постає перед молоддю, яка вперше починає трудову діяльність після закінчення навчання в різних закладах освіти. Майже кожна четверта особа з числа молоді, що шукала роботу, звертається по допомогу до Державної служби зайнятості, що з одного боку свідчить про високу довіру молодих громадян до держави, а з іншого – про те, що самостійно вирішити цю проблему сьогодні неможливо. А це, в свою чергу, призводить до розчарування молоді у владних державних інституціях, до антидержавного настрою серед молоді та призводить до зростання безробіття і зниження рівня життя, а також до таких негативних наслідків як тіньова зайнятість, кримінал, зовнішня трудова міграція тощо [5, с. 385].

Так склалося, що через недостатній практичний досвід, відсутність професійних знань, моральну непідготовленість до кон-

куренції молоді досить проблематично реалізувати своє право на працю. Роботодавці віддають перевагу спеціалістам з досвідом, а кандидатам без досвіду пропонують мізерну заробітну плату або вакансію, дуже далеку від набутого фаху. Такі умови здебільшого не можуть задовольнити очікувань молоді. Таким чином, молоді люди часто опиняються в ситуації, коли їх не беруть на роботу, оскільки вони не мають досвіду; в той же час вони не можуть набути цього досвіду, оскільки вони ніколи не працювали [6].

За даними Державного центру зайнятості України станом на 1 вересня 2013 р. кількість зареєстрованих безробітних становила 435,4 тис. осіб, з них молодь складає – 183,3 тис. осіб (42,1%). У Сумській області загальна кількість безробітних за станом на цей же період досягла цифри – 15 489 осіб, з них 5 944 особи – молодь, що становить 38,4 % від загальної кількості безробітних.

За даними Сумської обласної служби зайнятості за станом на перше півріччя 2013 р. рівень зайнятості населення Сумської області складає 60, 4 % усього населення. Рівень безробіття за методологією МОП у Сумській області складає 8, 2 %, що у порівнянні з 2012 роком значно знизилася [7].

Очевидним є той факт, що прийняття нового Закону «Про зайнятість населення» сприяло значному підвищенню працевлаштування. Чинним законодавством України визначена низка гарантій для молоді у сфері праці.

Перш за все, це гарантія права на перше робоче місце на строк не менше двох років після закінчення навчання [2]. Також ст. 14 Закону України «Про зайнятість населення» молодь віднесено до категорій осіб, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню [3]. Кодексом законів про працю передбачена також низка гарантій, щодо оплати праці, охорони праці, порядку надання відпусток та робочого часу молоді.

Регіональні (обласні), районні служби зайнятості є найбільш близьким осередком до проблеми працевлаштування молоді, а тому на них покладається найбільш важливе завдання:

− створювати і застосовувати соціальні технології недопущення або зниження рівня молодіжного безробіття в сегменті зайнятості молодих фахівців;

− сформувати систему додаткової зайнятості студентів-старшокурсників, які працюють у вільний від навчання час на профільних підприємствах, і забезпечити її функціонування;

− стабілізувати або поліпшити соціально-економічну ситуацію в місті, регіоні та ін. [8].

Таким чином, механізм заходів та стимулів передбачених у Законі «Про зайнятість населення» дав свої результати, а саме підвищив зайнятість населення як на загальнодержавному так і на регіональному рівні. Отже, напрямок розвитку вже обрано, а тому його необхідно вдосконалювати, розвивати для більш потужної його ефективності. Забезпечення зайнятості повинно починатися з найнижчого рівня (місцевого, регіонального) і тоді загальнодержавний показник буде на позитивному рівні.

Список літератури: 1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: за станом на 06.10.2013 р. / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141. 2. Про сприяння соціальному становленню і розвиткові молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 № 2998-XII / за станом на 01.01.2013 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2998-12 3. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI / за станом на 11.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17 4. Заярна Н.М. Проблеми працевлаштування молоді та шляхи їх вирішення / Н. М. Заярна, О.Я. Паньків // Науковий вісник НЛТУ України. – Вип. 20.9. – 2010. – С. 150–154. 5. Логвиненко М. І. Перспективи працевлаштування молоді в контексті нового законодавства про занятість населення / М.І. Логвиненко, А. О. Дігтяр // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 385–388 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-3/12lmipzn.pdf.pdf 6. Коляда Т.А. Працевлаштування молоді: проблеми правового регулювання / Т.А. Коляда // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_2/PB-2/PB-2_36.pdf 7. Інформаційна записка про стан ринку праці (січень-серпень 2013 р.) / Дані Сумської обласної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/sum/control/uk/statdatacatalog/list 8. Янішевська А. В. Проблеми і тенденції працевлаштування молоді на регіональному ринку праці / А. В. Янішевська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/-Npkntu_e/2009_16_1/stat_16_1/42.pdf